

BUITEN

28^E JAARGANG N^O. 21

ZATERDAG 26 MEI 1934

HET KASTEEL WESTHOVE BIJ OOSTKAPELLE OP WALCHEREN, GEZIEN VAN DE NOORDWESTZIJDE
(BIJ HET ARTIKEL: „HET KASTEEL WESTHOVE”)

Redactie: Mr. P. J. A. BOOT

INHOUD

MORGENDAUW, NAAR HET DEENSCH VAN H. PONTOPPIDAN	BLZ. 242—243
HET KASTEEL WESTHOVE (GEÏLL.) DOOR DIRK L. BROEDER	BLZ. 241, 244—246
LANGS DIJKEN EN WEGEN IN MEI (GEÏLL.) DOOR M. HOEN	BLZ. 246—248
DE SHELTIË (GEÏLL.) DOOR P. M. C. TOEPOEL	BLZ. 248—250
NICE ALS STAD (GEÏLL.) DOOR THÉO DE VEER	BLZ. 250—251
DE HOP (GEÏLL.) DOOR R. J. DE STOPPELAAR	BLZ. 251—252
JAPAN'S HEILIGE BERG, DE FUJIJAMA (ILL.)	BLZ. 252

Men gelieve alle stukken voor Redactie en Administratie bestemd te zenden naar Rokin 74—76, Amsterdam. Bijdragen dienen vergezeld te gaan van postzegels voor eventueele terugzending.

Overneming van den inhoud, ook bij gedeelten, verboden.

MORGENDAUW

NAAR HET DEENSCH VAN H. PONTOPPIDAN

OP een zomermorgen in de vroege vroege reden twee jonge menschen weg van een landelijk hotelletje. Het was hun bedoeling, naar een bosch, dat op een paar mijlen afstands lag, te gaan, waar op ouderwetsche wijze een soort van voorjaarsfeest gehouden werd, met tenten, kramen, handorgels, dans, gelegenheid tot drinken en allerlei vroolijkheid. De zon stond nog niet aan den hemel, en ofschoon de maand Juni ten einde liep, was de lucht koud als op een winterdag. Een dichte, zilverwitte nevel hing er. En dikwijls konden de twee jonge mannen maar nauwelijks den weg zien waarover ze reden; en langs de greppelhellingen en op alle glooiingen op het noorden lag de rijp op het gras te twinkelen. Ze kwamen door een paar dorpjes, waar alles nog rustig sliep. De kleine, er zoo gezellig uitzierende, schel geverfde huizen met de geurende tuintjes, de hopranken en de bloeiende planten in potten voor de ramen — alles zag er uit alsof het glimlachte in lichte morgendroomen. Alleen de hanen waren wakker en kraaiden met een halfgedempt geluid, en men kon, hoewel maar nauwelijks, de leeuweriken hooren die hoog, hoog boven den nevel uit jubelend verkondigden dat de zon aan het doorbreken was. Kort daarop kondigde zij zichzelf ginds in het Oosten aan als een groote brand, die steeds verder om zich heen greep. Het rijtuig had juist het dal verlaten en was op den top van een hoogen heuvel gekomen, toen de zon, druipend van bloed, uit de nevelzee opdook. Rondom — mijlen ver in de rondte — golfde als het ware een meer vol schuimkoppen, waarbovenuit slechts enkele hoogliggende punten, hier een bosch, daar een dorpje, als kleine, door de zon beschenen eilanden uitrezen. Maar ondanks dat de zon hooger aan den hemel rees, bleef het bitter koud. De twee jonge mannen trokken hun jassen vaster om zich heen en staken hun handen dieper en dieper in hun mouwen. Ook een klein bijtustig ding onder aan den rug van den eenen — dat hij in het hotelletje had opgedaan — begon op krachtdadige wijze te kennen te geven, dat het 't koud had. Intusschen hadden zij den grooten weg verlaten en waren ze een kleineren weg tusschen een paar kale heideheuvels ingeslagen. Het rijtuig begon op den ongelijken weg te hobbelen; en terwijl de twee jonge menschen begonnen te praten over Nova Zembla, waar het soms zoo koud moest zijn, dat het vuur in de kachel bevroor, en over de Sahara, waar het zand zoo gloeiend was, dat het het vet van een neger kon doen braden, kwamen zij wederom bij een genoeglijk dorpje, welks witgekalkte schoorsteenpijpen de zon juist had weten te vergulden. Ongeveer midden in het dorp, vóór een kleinen koopmanswinkel, bleef de koetsier — een vrij oud boerenmannetje — plotseling stilstaan, en hij vroeg schelmsch, terwijl hij zijn eene oog een beetje dichtkneep, of de heeren soms niet behoefte hadden aan een kleine verwarming. Ze konden niet loochenen dat warmte, in welken vorm ook, hun op dit oogenblik zeer welkom zou zijn; en de boer klopte

toen met het dikke ondereind van zijn zweep op een klein groenachtig ruitje, achter welks dikke glas een glazen potje met suikerstangen, een pakje tabak en een rolletje pruimtabak schemerig te zien waren. Een oogenblik daarna ging de deur open en een klein manspersoon met grijze haren, een niet heel vriendelijk gezicht, een rooden neus, en met een schootsvel boven een wollen onderbroek aan, dook naar voren in de deuropening, trok even bij wijze van begroeting aan zijn gebreide muts, mompelde met nog slaapdrongen stem goedenmorgen en ging toen, na den wensch van de reizigers te hebben begrepen, terug naar de kamer, waar hij daarna ongeveer een kwartierlang met wat flesschen en glazen aan het scharrelen bleef. Intusschen kwamen ook andere inwoners van het dorp op de been en bekeken met open mond, van deuren en poorten uit, de reizigers. De honden vlogen naar buiten en basten om den wagen heen, en een paar meisjes, in hun onderlijfjes, stonden achter een raam te gluren om te zien wat er aan de hand was. Toen hij ze zag, begon de jongste van de jonge mannen — een onverbeterlijke grappenmaker en ondeugd — ze kushanden toe te werpen en zijn hand smachtend op zijn hart te leggen. De meisjes trokken zich lachend achter de gordijnen terug, en op dat oogenblik kwam de oude kroegbaas weer naar buiten. Hij kwam op zijn pantoffels aansjokken, met een flesch, waarin een donkerbruin vocht, voorzichtig in zijn arm, en met drie dikke glaasjes in zijn bevende handen. Langzaam en druppelsgewijze vulde hij de glaasjes tot boven toe; waarna hij uit zijn vestzak onder zijn schootsvel drie klontjes suiker te voorschijn haalde, die hij eerst met den rug van z'n hand van stof en oude stukjes pruimtabak reinigde, voordat hij ze omhooghield naar het rijtuig. De reizigers sloegen koelbloedig de mixtuur naar binnen; en daarna reden ze weg onder het vernieuwde gelach van de meisjes. Het tafereel met de meisjes, en de krachtige hartversterking hadden den jongen spotvogel in heel wat betere stemming gebracht. Hij ging recht op de krakende rijtuigbank, zijn frissche, knappe, blozende gezicht was één en al glimlach, en hij zwaaide met zijn stok en knikte vol vroolijkheid naar alle ramen waar ze langs kwamen, terwijl hij zich in zijn gedachten reeds verheugde op de triomfen die hij 's avonds daarginds onder de groene kronen van het bosch viereen zou met de leuke, mollige dorpsmeisjes. Tenslotte begon hij te zingen. Met een stem die beefde van gelukzalige verwachting zond hij een aantal sterke tonen uit in de heldere Junilucht. De menschen op den weg, ja zelfs de koeien in het veld staarden het weggrollende rijtuig verbaasd na, toen hij uit volle kracht zong: „En dâar wil ik rusten aan der bloemen borst!” Maar ook het landschap rondom was begonnen te glimlachen — ofschoon door de tranen van den dauw heen. De zon stond nu in volle glorie aan den wolkenloozen hemel en brandde langzamerhand vrij sterk op de groene, frissche velden, waar de bloemen als uit den grond omhoog-krioiden tusschen het bedauwde gras. Dotterbloemen, wilde klaver, honds-tand, lieve-vrouwenbedstroo, boterbloemen, paardenbloemen en blauwe klokjes staken hun kleine gele, witte, blauwe en roode vanen uit voor de zon, tusschen glinsterende draden van zevenkleurig spinnenweefsel. Plotseling — terwijl ze voorbij een klein, afzonderlijk liggend huisje kwamen, dat dicht bij den weg lag, met zijn voorgevel daar naartoe — stond de vroolijke jonge man in het rijtuig op, greep den koetsier stevig bij zijn schouder, keek als verschrikt om zich heen en riep uit: „Halt, man! — Halt! we rijden verkeerd! Dit kan onmogelijk de goede weg zijn! . . . Het is maar het beste, dat ik even naar dat huis loop en naar den weg vraag. We zijn totaal verkeerd gereden!” De koetsier, die de streek vanouds goed kende, wendde zich naar den jongen man om met een gezicht alsof hij hem wou vragen of hij wel goed bij zijn hoofd was. Maar de jonge man was al uit het rijtuig gesprongen en verdween glimlachend het huisje in. „Wat . . . wat zei hij toch eigenlijk . . . ?” vroeg de boer ontdaan, en keek om naar den tweeden, meer bedaarden reiziger. Maar deze, die de dartelevallen van zijn vriend kende en die toevallig gezien had, schudde alleen maar het hoofd en begon met een wat er gebeuren zou. Daarna begon hij verstandig met den koetsier te praten, over de verwachtingen van den hooihet keurige tuintje vóór het huis, de kleine ronde, met scherjes, de bloeiende struiken en de reeds welige hopranken bekeek.

die tot over het dak omhooggroeiden, zoodat de ramen er bijna geheel onder schuilgingen, en die tezamen met violieren, reseda en een paar eglantieren, die op de heg groeiden, een bijna bedwelmenden geur uitwasemden. ☼ Maar er gingen vijf minuten voorbij, en er gingen tien minuten voorbij... en hij begon nu werkelijk ongeduldig te worden. ☼ Hij zou toch geen domheden zijn gaan uithalen? dacht hij tenslotte, en maakte zich gereed om uit het rijtuig te stappen, toen de deur openging. ☼ Zijn vriend kwam naar buiten met zijn hoed in de hand, en achter hem aan kwam het blonde jonge meisje dat — terwijl ze de deur achter zich open liet — een oogenblik op den steenen drempel bleef staan, terwijl zij naar iemand luisterde die zich binnen in de kamer bevond en haar iets achternaiep. ☼ „Ja, moeder... ja, ik weet het wel”, antwoordde zij. Zij had een beetje een kleur en hield haar oogen naar den grond gericht. „Dat zal ik wel doen... ja... ja zeker... ja...”. ☼ Toen de stem daarbinnen eindelijk zweeg, ging ze naar den voorgevel van het huis dicht bij den weg en zonder naar een van de reizigers te kijken begon zij nauwkeurig uit te leggen welken weg zij moesten volgen, terwijl zij over de velden wees in de richting van een bosch ergens in de verte, boven welks lichtgroene boomkronen een vlag woei, ten teeken dat daar het feestterrein was. ☼ De jonge ondeugd was intusschen dichtbij haar komen staan; terwijl hij deed alsof hij vol aandacht naar haar aanwijzingen luisterde, hield hij geen oog af van haar figuurtje met de mooie, levendige oogen. ☼ Zij was ook werkelijk buitengewoon knap, zooals ze daar stond — nauwelijks achttien jaar oud; haar eenen ontblooten, door de zon gebruinden arm hield zij beschermend voor haar oogen, den anderen hield zij zoo uitgestrekt tegen den met hop begroeide muur, dat de blankere plek van de buiging van den elleboog, waar de aderen doorheenschemerden, zichtbaar was. Zij had een wit lijfje aan en een verschoten, donkergroenen rok. Het blonde, eenigszins rossige haar was glad over haar voorhoofd gekamd, maar van achteren was het in een vlecht met een zwart lint opgestoken. Zij had bloote voeten. ☼ „Hoor, zeg eens... was het niet Ane, dat je heette?” begon hij, toen zij klaar was met haar aanwijzingen. „Het was Ane, hè?” Zij antwoordde niet, maar bukte zich in haar verwarring om een tak van den grond op te rapen. ☼ „Zeg me eens, Ane... Jij gaat vanavond toch ook naar het feest?” ☼ „Ik?” ☼ „Ja, dat zie ik je aan. Ik ben er zeker van, dat je er ook heengaat. Is het niet?” ☼ „Nee”. ☼ „Heusch niet? Dat is vreemd. Maar dat wil je me zeker maar wijsmaken... Houd je soms niet van dansen?” ☼ „Dat zou ik wel denken”. ☼ „Wat? Weet je dat niet zeker? Heb je het soms nooit geprobeerd?” ☼ „Dat zou ik wel denken”. ☼ „Ja, is het niet, zooals ik zeg... Je houdt me voor den gek, Ane! Maar dat mag je doen, als je vanavond maar komt. En dat doe je, hè? als ik het je zoo vriendelijk vraag. Voor dien eenen keer kan er toch wel iemand anders op je moeder passen. Heb je geen zusje of geen buurvrouw of zoiets? Ik heb daareven een pop daarbinnen op de bank zien liggen... Ik ben er zeker van, dat je een zusje hebt. Is dat zoo niet?” ☼ Zij had een paar maal schuin naar hem gekeken met een vluggen, schuwen blik. Nu keek zij weer den anderen kant op, terwijl er een zwakke glimlach op haar gezicht lag. ☼ „Daar weet u toch zeker niets van”. ☼ „Niet?... Nu ja, dat doet er ook niets toe, als ik je er maar heen kan krijgen. Ik wil zoo graag den heelen nacht met je dansen! Hoor je? Als je niet komt, dan doe ik mezelf een ongeluk aan”. ☼ Ze leunde nu met haar schouder tegen den muur en keek in deze houding naar de lucht, terwijl haar eene, naar beneden hangende hand het takje kapot brak en de stukken er van op den grond liet vallen. Ofschoon zij den geheelen tijd door een glimlach op haar gezicht had, leek het alsof haar gedachten ergens anders waren. Het was duidelijk te zien, dat zij haar hersenen afpijnigde om te begrijpen wat voor een onmogelijke sinjeur dat toch wel kon zijn, die zoo maar van den weg af bij haar binnen kwam en haar al deze vragen stelde en haar met alle geweld mee wou hebben naar het dansen in het bosch. ☼ „Nu?” herhaalde de onverbeterlijke. „Beloof je me dus dat je komen zal? Wees nu flink en zeg ja. Ik moet met je mogen dansen... hoor je? Nu ga ik naar binnen naar je moeder en ik ga haar zeggen dat je meegaat... Goed? Dan is het klaar... Ja?” ☼ Zij gaf geen antwoord. Maar terwijl zij haar oogen naar een anderen hoek van den hemel draaide, gleed haar blik een vluchtig oogenblik langs hem heen, en er schoot haar langzaam een nieuwe blos naar de wangen. ☼

Hij drong meer en meer aan, en het kostte hem werkelijk moeite niet al te heftig te zijn. Er was iets verontrustend koortsachtigs over hem gekomen, en zijn vriend in het rijtuig vond dan ook dat het tijd werd, dat er een eind aan de grap kwam. ☼ Hij kuchte een paar maal ongeduldig en zei ten slotte dat hij, als de ander nu niet kwam, genoodzaakt zou zijn alleen verder te rijden. ☼ „Nu kom ik”, zei zijn vriend. ☼ Maar het was alsof hij zich onmogelijk losrukken kon. Hij bleef zijn best doen haar over te halen, verzekerde dat hij met haar moeder zou gaan praten; dat hij haar — als zij dat wenschte — met een rijtuig zou laten halen en weer thuis brengen, voordat het donker werd... en dat alles met een stem, een gebarenspeel, een bewogenheid, die hem anders vreemd waren. ☼ Zij schudde zwijgend het hoofd, maar ze glimlachte niet langer. ☼ „Nu rijden we weg”, werd er uit het rijtuig geroepen. ☼ Toen reikte hij haar de hand ten afscheid. „Vaarwel”, zei hij. ☼ Zij aarzelde een oogenblik, stak hem toen vlug haar hand toe — en ging oogenblikkelijk daarna weg. ☼ „En dank je, dat je ons den weg gewezen hebt!” riep hij haar na. ☼ Maar het was alsof zij dat niet hoorde. Zonder om te kijken verdween zij de deur in en ze trok die geluidloos achter zich dicht. ☼ „Wat had je met dat kind willen doen?” vroeg de ander, toen zijn vriend naast hem was komen zitten. ☼ „Ik? Wat bedoel je?” zei hij eenigszins kortaf. ☼ Ze kwamen op de plaats van het feest, en in den loop van den dag kwamen een menigte wagens en menschen van alle kanten aanstroomen. Het was er vol tenten, kramen, handorgels, er werd gedanst en gedronken, er waren blozende, vroolijke meisjes en allerlei pret; en 's avonds werd het geheele feestterrein verlicht met lampions, als een feeënslot. ☼ Toch vond geen van hen beiden er het plezier dat hij verwacht had. Reeds omstreeks middernacht — veel eerder dan ze van plan geweest waren — gingen ze weg. ☼ Hoe dichter zij bij het kleine, eenzame huis met de hopranken kwamen, hoe onrustiger de jonge man werd, die trouwens in den loop van den dag buitengewoon weinig gezegd had. En toen zij er voorbij reden — de maan stond er juist boven, te midden van donkere, zware wolken — kon zijn vriend die naast hem zat merken, hoe de rijtuigbank onder hem formeel schudde. Geen van hen zei een woord. Toen ze er lang en breed voorbij waren en in een duister dennenbosch waren gekomen, waar ze door heen moesten, liet de jonge man zijn stem hooren. ☼ „Zeg me eens”, zei hij, „ken jij het sprookje van Svend Morgendauw, die zijn geluk voorbij reisde zonder het te kennen?” ☼ „Ik weet niet... bestaat er zoo'n sprookje?” ☼ „Ach nee — dat bestaat er ook zeker niet. Ik zit hier maar zoo'n beetje dom te praten... Ach, geef me een sigaar... En zullen we niet weer eens een lustig liedje aanheffen?” ☼ — De twee jonge menschen werden beiden oude gezeten mannen en gelukkige huisvaders. De oudste bracht de dagen van zijn ouderdom door in een stille pastorie ergens buiten op het land, de ander in de hoofdstad als gepensioneerd ambtenaar bij het tolwezen en staatsraad. ☼ Met tusschenpoozen van jaren bezochten ze elkander, en onder het genot van een lange pijp frischten zij de herinneringen op uit hun studententijd — met zijn vreugde en zijn verlangens. Als het dan reeds lang nacht was en ze eindelijk vermoeid begonnen te worden en de pijpen waren uitgegaan, zei de jongste van hen beiden geregeld na een korten tijd van peinzend zwijgen: „En weet je nog dien ochtend op Funen... toen we naar het voorjaarsfeest in het bosch reden?” ☼ „O ja, ja zeker”, antwoordde de dominee dan even geregeld en wiegde glimlachend met zijn groote hoofd. „Ik had een vloot opgedaan in het hotelletje, dat weet ik nog goed”. ☼ „Weet je ook nog dat we voor een klein huis stil bleven staan om naar den weg te vragen, en dat we daar een jong meisje hebben gezien...” ☼ „Ja, ja zeker... Ze was mooi, is 't niet?” ☼ „Ja — ze was mooi”, herhaalde de staatsraad na een hernieuwd peinzend zwijgen; — hij liet zijn fijne hoofd op zijn witte, welverzorgde hand rusten en keek droomend vóór zich uit. Hoe gelukkig en verliefd hij ook als echtgenoot geweest was en hoezeer hij ook op andere wijze door het lot begunstigd was — hij kon de gedachte nooit kwijtraken, dat zijn ware geluk dien bedauwden zomermorgen zijn weg gekruist had.

POTEMKIN liep als nieuwe gunsteling der Czarina Katharina II juist de palestrap op, toen hij graaf Orlow tegenkwam. ☼ „Wat is er voor nieuws?” vroeg hij dezen. „Niets bijzonders,” antwoordde Orlow. „dan dat ik naar beneden ga en u naar boven.”

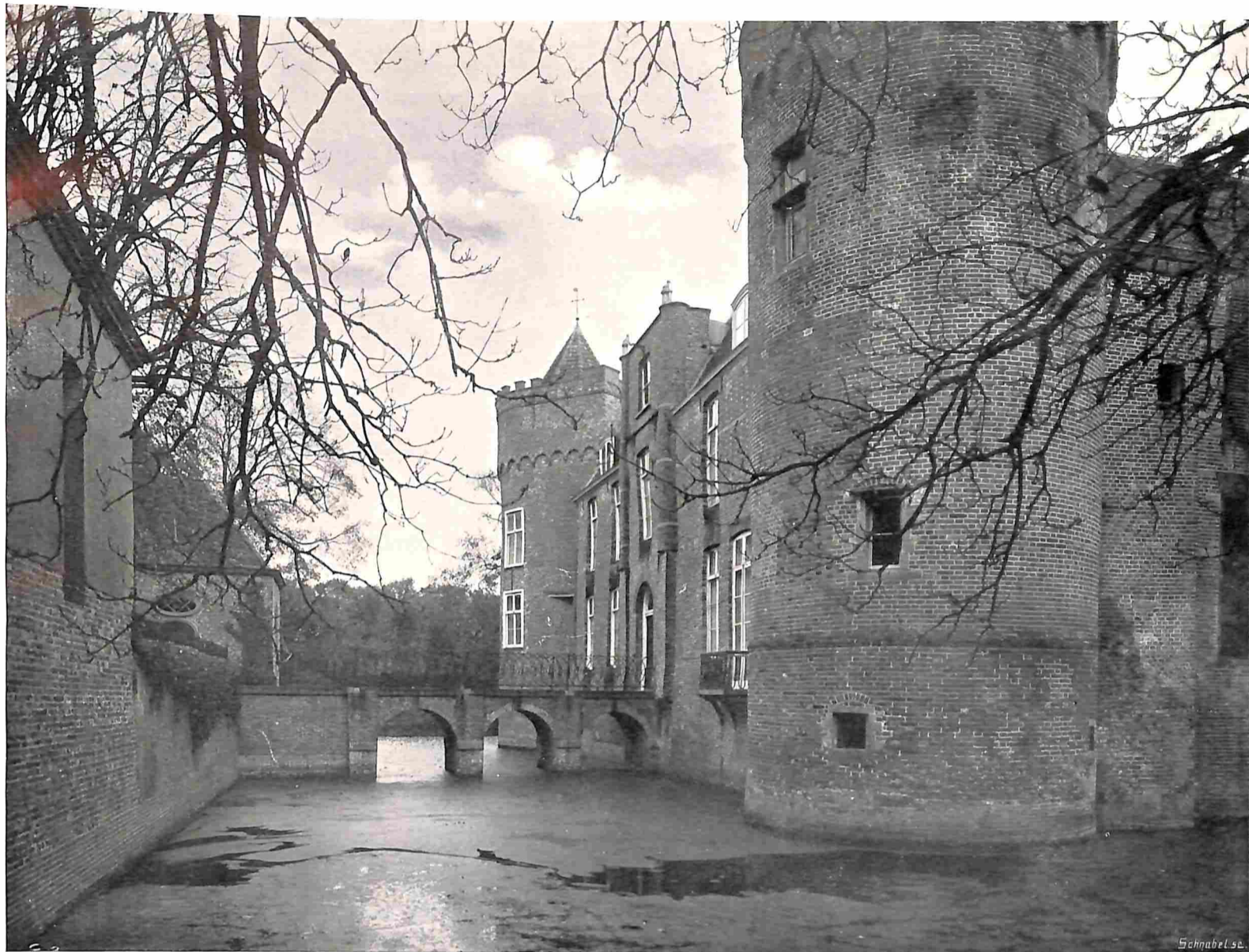
KASTEEL WESTHOVE BIJ OOSTKAPELLE — VOORZIJDJE

HET KASTEEL WESTHOVE

DOOR DIRK L. BROEDER

WESTHOVE, zoo prachtig gelegen in zijn lommerrijk park in de voormalige heerlijkheid Oostkapelle, aan Walcherens noorder rand, behoort tot de weinige kasteelen, die heden ten dage nog in de provincie Zeeland te vinden zijn. Dit oude lusthof der abten van het machtige klooster van Maria en Sint Nicolaas te Middelburg kan met volkomen recht aanspraak maken een der schoonste sloten van het oude graafschap geweest te zijn en een der oudste tevens. ☞ Wanneer Westhove gesticht is en door wien, is een open vraag. De oudste gedeelten zijn reeds lang verdwenen, althans door verbouwing schier onherkenbaar geworden. Dat echter de grond waarop dit trotsche verblijf zijn tinnen verheft van zeer oude bewoning is, kunnen wij als vaststaand aannemen, daar deze streek reeds in den Frankischen tijd bewoond was. Zulks getuigen de vondsten in de Walchersche duinstreken en de indertijd gevonden begraafplaatsen achter de nu nog bestaande buitenplaatsen Duinbeek en Berkenbosch en het kasteel Westhove zelf. ☞ Of deze oude ridderhofstede, aan de noordzijde begrensd door bosch en duin, aan de zuidzijde door sappige weiden en den hoofweg naar Middelburg, haar oorsprong reeds in den Frankischen of Karolingischen tijd zou hebben gehad, of dat hetzij Westhove of Duinbeek identiek zijn met den burcht, die hoogstwaarschijnlijk in de 9e eeuw ergens daar ter plaatse moet hebben gestaan, is geenszins te bewijzen, terwijl wij bij gebrek aan betere bewijzen dan de beweringen der kroniekschrijvers, als zou het kasteel óf gebouwd zijn als verdedigingswerk tegen de invallende Noormannen, óf door dezen zelf gesticht zijn om als basis te dienen voor verdere invasiën, deze voorloopig nog naar het rijk der legenden zullen verwijzen. ☞ Met eenige zekerheid kunnen wij pas de geschiedenis van Westhove nagaan van het jaar 1277 af, toen het als eigendom

van de groote abdij van Middelburg vermeld werd: curia Abbatis de Middelburgh quae Westhove appellatur. Of het eerder aan de Tempeliers heeft behoord, zooals sommige oude schrijvers willen, is nooit komen vast te staan. ☞ Reeds vroeg bezat dit, zelf minstens uit het begin der 12 eeuw dateerende, klooster uitgestrekte bezittingen op Walcheren. De abt van Middelburg bezat het recht om zelfs in Holland verscheidene praebenden te begeben, terwijl op Walcheren, het vroegere eiland Wolfaartsdijk en Zuid-Beveland de collatie van bijna alle pastoorplaatsen en menige vicariën te zijner begeving stonden, doch de macht der abdij ontsproot grootendeels uit haar uitgestrekt grondbezit, dat een aanzienlijk deel toestemming van graaf Floris V een gedeelte van het ambacht Oostkapelle, dat in den loop der jaren door aankoop van groote en kleine stukken en tienden gevolgd werd, zoodat hij zich weldra heer en meester van Oostkapelle kon noemen, hetgeen hem ook op politiek gebied te stade kwam. In 1539 bezat de abdij niet minder dan 2474 gemeten in dit ambacht! Ook werd zodoende het kasteel Westhove bezit van de abdij van Middelburg en werd tot goed en onversterfelijk leen verklaard. ☞ Het zou ondoenlijk zijn in dit korte bestek de geheele geschiedenis van Westhove in bijzonderheden te behandelen, trouw uit de oude archieven der abdij in den Franschen tijd voor die Westhove hebben bewoond, weten wij van Joannes van breken der opvolgingsberoerten in Holland en Zeeland, beter bekend als de Hoeksche en Kabeljauwsche twisten. Abt Joannes van der Goes toch was een der vurige dienaren van gravin Margaretha en liet niets na om haar belangen te behar-

ZIJ-AANZICHT VAN DEN VOORGEVEL VAN KASTEEL WESTHOVE

tigen in den strijd om de heerschappij tegen haar eigen zoon, graaf Willem V. Na aanvankelijk succes te hebben gehad, werd Margaretha definitief verslagen op de Maas en nam de wijk naar Engeland, naar Eduard III, die met haar zuster Philippa was gehuwd. Doch toen de Engelsche koning in 1354 de zijde van den jongen graaf koos, moest de gravin Holland en Zeeland aan Willem afstaan. Abt Joannes verzoende zich met den graaf na den dood van Margaretha en verwierf vele privilegiën. ☼ In hoeverre Westhove geleden heeft van de „doodslaegen, rove, brande, schattinge, regtenisse van live, vanghenissen, brekingen van huysen ende van vesten, dat in desen oorlogh om des oorloghs wil geschiet is” weten we niets met zekerheid, doch ongetwijfeld zal ook dit kasteel, dat door zijn vooraanstaanden eigenaar zulk een mikpunt was, den dans niet ontsprongen zijn. Bij het beleg van Middelburg in 1358 werd de strijdlustige abt door een zijner leenmannen, Boudewijn van Brigdamme, vermoord. ☼ In 1401 kreeg Westhove een eenigszins ander aanzien, wyl de toenmalige abt, Willem van der Does, in dat jaar verklaarde, dat hij het lusthof als open huis zou houden voor hertog Willem van Beieren en „dat huys niet onbruikig te maken, nog te destruceeren, nog doen in geene maniere”. Zodoende zag Westhove toen en vooral in de dagen van Bourgondische en Oostenrijksche pracht en praal vele grooten binnen zijn muren, die de Middelburgsche abdij vele gunsten schonken. ☼ Noodzakelijkerwijs werd in deze jaren veel bijgebouwd en geres-taureerd aan het kasteel, vooral onder Nicolaas van der Burght — hij noemde zich naar Latijnschen trant Nicolaus à Castro — eersten bisschop van Middelburg (1562)¹⁾, die meer op Westhove placht te vertoeven dan in zijn abdij. Uit dezen tijd dateeren de twee groote hoektorens van het hoofdgebouw. ☼ Niet lang heeft Westhove zich in dezen luister mogen verheugen, want in 1572 werd het kasteel een prooi der Water-

geuzen. Vermoedelijk op aandringen van den bisschop zelf werd Westhove van een garnizoen voorzien, dat in genoemd jaar door Barthold Entes van Menteda en zijn Watergeuzen werd ingenomen en deels verbrand. Zoo bleef het eens zoo trotsche kasteel „een vervallen huysinge met grachten, boomgaarden en bosschen” tot 1574, toen Mondragon Middelburg aan den Prins overgaf. De kanunniken moesten de stad verlaten en met Westhove als kerkelijk bezit was 't gedaan. ☼ In 1579 werd Westhove bij de confiscatie der geestelijke goederen door de Staten verkocht aan Hendrik Balfour, kolonel van een regiment Schotten in dienst van het land, door wiens weduwe de bezittingen namens haar en haar minderjarigen zoon verkocht werden aan Pieter de Loiseleur, heer van Villiers, eertijds predikant in dienst van Gaspar de Coligny. De Loiseleur was in 1572 na den Bartholomeusnacht naar Engeland gevlucht en in 1575 hofprediker van Willem van Oranje geworden, in welke hoedanigheid hij Oranje's beroemde Apologia schreef. In 1590 stierf hij op het slot, dat door zijn dochter en haar echtgenoot, mr. Pieter van den Baerse, secretaris van Middelburg, bewoond werd van 1598 tot 1607. Westhove had toen veel van zijn schoonheid ingeboet door gebrek aan onderhoud. Deze bewoners zijn vermoedelijk beiden nog vóór de weduwe van De Loiseleur, Johanna de Brichanteau, gestorven, althans laatstgenoemde verkocht het vervallen kasteel en grondgebied op 18 October 1610 aan Jacob Boreel, een lid van het aanzienlijk Zeeuwsch koopmansgeslacht van dien naam. ☼ Nauwelijks in het bezit van de Boreels gekomen, ging Westhove weer een goeden tijd tegemoet. Acht en tachtig jaren hebben deze heeren het bezit bewoond, tot het kasteel in 1687 en 1688 door de erfgenamen van mr. Jacob Boreel, die in zijn leven burgemeester van Amsterdam en gezant aan verschillende hoven was geweest, verkocht werd aan een telg uit het even bekende Zeeuwsche geslacht der Van Reygersberghen. In eigenaardigen zigzagvorm ging het bezit van den eersten Boreel van Westhove over op diens zoon uit het tweede huwelijk, dr. Willem Boreel, en zoo heen en weer, zooals wij

1) Na hem volgden 'nog twee andere prelaten als bisschoppen van Middelburg, doch geen van beide hoogwaardigheidsbekleeders heeft ooit zijn bisdom betreden.

zullen zien. ✎ Jacob Boreel kon op een veelzijdige carrière terugzien. In den aanvang van den 80-jarigen Oorlog naar Engeland uitgeweken, kwam hij in 1574 in dienst van den Prins, om twee jaar later zich met de regeering van Middelburg in te laten, waar hij in 1598 burgemeester werd. Grafelijk muntmeester, kolonel der infanterie, president der Staten-Generaal en rekenmeester van Zeeland werd hij later belast met een gezantschap naar Jacobus I van Engeland, door wien hij tot ridder verheven werd. Het was gedurende zijn eerste jaren op Westhove, dat er sprake van was het kasteel tot Illustere School te maken, doch hiervan is niets gekomen. ✎ Dr. Willem Boreel, zijn zoon, was advocaat der O. I. Compagnie en werd reeds op 36 jarigen leeftijd pensionaris van Amsterdam. Hij volgde in zijn vaders voetsporen op het gebied der diplomatie en werd weldra buitengewoon gezant aan het hof van Christina van Zweden, vervolgens gezant te Stade, Glückstadt, Londen en tenslotte te Parijs, in welke stad hij in 1668 stierf en vanwaar zijn stoffelijk overschot naar de Grootte Kerk te 's-Gravenhage overgebracht werd. Karel I van Engeland benoemde hem tot baronet (erfridder), terwijl de Lord Protector, Oliver Cromwell, hem tot baron en „peer of the realm” verhief; deze titels zijn echter nooit bevestigd. Doch ook zijn belangen hier te lande had hij niet vergeten. Hij had behalve Westhove ook o.a. het nabijgelegen Duinbeek verworven, dat op zijn jongsten zoon, mr. Jacob Boreel, overging, terwijl Westhove naar diens neef, zoon van dr. Willem Boreel's ouderen stiefbroeder, ging, naar Johan Boreel, bij wiens dood het goed terugging naar den neef, dezen keer naar den oudsten zoon van dr. Willem Boreel, Johan, wiens broeder, de erfgenaam van Duinbeek, het goed verwierf na zijn dood in plaats dat het overging aan den zoon van dezen erflater. ✎ Door de dochter van den eersten Van Reygersbergh van Westhove ging het kasteel en toebehooren door huwelijk tweemaal op andere geslachten over, totdat het in

HET KASTEEL WESTHOVE. DE ORANJERIE

1862 voor de laatste maal verkocht werd, namelijk aan jhr. mr. J. P. Boddaert, die het goed aan zijn zuster verkocht en van wie het door het huwelijk van haar dochter met Willem Arnold, graaf van Lynden, die op het slot Ter Hooge, onder Koudekerke (Walcheren), woonde, in dit geslacht kwam. De oude graaf overleed kinderloos in 1913, zijn weduwe op den 9 April 1926, na welken tijd het goed, benevens Ter Hooge, aan den zoon van den jongeren broeder van wijlen den graaf van Lynden voornoemd, den tegenwoordigen bewoner van het slot Ter Hooge, overging, namelijk aan mr. dr. R. W. graaf van Lynden, griffier van den Polder Walcheren. ✎ Zooals het kasteel Westhove zich nu vertoont, zal het aan het einde der 16e eeuw en gedurende de 17e eeuw ook vrijwel hetzelfde geweest zijn, als wij tenminste de oude prenten van dien tijd bestudeeren. Noemenswaardige veranderingen zijn er niet aangebracht. Na den brand van 1572 is het hoofdgebouw grotendeels vernieuwd, de twee massale hoektorens hebben echter nog de oorspronkelijk middeleeuwsche kenmerken. ✎ In dien tijd bestond het kasteel uit een voorburcht, waarvan nu slechts twee kleine hoektorentjes en de later verbouwde brug zijn overgebleven. In plaats van de oude gebouwen bevinden zich hier nu stallen, die slecht harmonieeren met hun oude omgeving. Over een tweede brug bereiken wij het hoofdgebouw, dat in 1889 ingericht werd als herstellingsoord voor kinderen, hetgeen door de latere bezitters tot heden toe bestendig is. ✎ Op het voorplein staat nu nog een geweldige linde, die een middellijn van twee meter heeft. Het kasteel zelf is aan drie zijden omsloten door een schilderachtige slotgracht, aan den overkant waarvan zich de 18e eeuwse orangerie met klokketorentje bevindt, terwijl overal rondom de heerlijke stilte heerscht van het boschrijke park met schitterende wandelingen van het oude, nabij de zee gelegen, kasteel Westhove.

LANGS DIJKEN EN WEGEN IN MEI

DOOR M. HOEN

MET spanning wachten we ieder jaar in Februari en Maart op de eerste, zonnige lentedagen. Soms, zooals van 't jaar, brengt de Sprokkelmaand ze in overvloed, maar dan wordt het in Maart weer guur en koud, zoodat alle speculaties op een vroeg voorjaar schijnen te mislukken en plannen voor de Paaschdagen door hagel en sneeuw worden verijdeld. Ook gebeurt het wel dat midden Maart reeds de lente in het land is, dan schiet alles met een vaart uit den grond, groeipiepjes ontplooiën zich snel, veel te snel, de boomen staan in blad voor we er ons goed rekenschap van geven en in de vruchtboomen bloesemt het reeds midden April. Ook dit is in ons land meestal fataal, want immer neemt de natuur dan weer terug wat ze ons zoo vroeg kwistig toebedeelde en veel gaat er dan verloren door hagel en late kou. Het kan echter ook gebeuren dat we moeten wachten tot midden Mei. Dan lijkt de lente een vertraagde film en bloeit, zonder opeenvolging, plotseling alles tegelijk, zoodat er buiten wél een overvloed van bloeiende planten te vinden is, maar het bijna onmogelijk wordt de verschillende

EEREPRIJS AAN DEN WEGKANT

bloeitijden te onderscheiden. Het zou merkwaardig zijn eens enkele jaren achtereen de data op te tekenen, waarop verschillende planten in bloei komen; men zou dan zien welk een groote verschillen men zou krijgen. Geen temperatuur-opgave door thermometers zou duidelijker doen uitkomen hoe de klimatologische toestanden in dat jaar waren. Inderdaad heeft men van de stellig bestaande periodiciteit in de ontwikkeling van het plantenleven, beïnvloed door (in hoofdzaak) de temperatuur gebruik gemaakt om het klimaat in bepaalde streken te vergelijken. Phaenologie noemt men deze wetenschap, onderdeel van de plantengeographie en oekologie, de studie van de plant in verband met zijn omgeving en ze houdt zich bezig met het zorgvuldig aanteekenen van een bepaald ontwikkelingsstadium van de plant, zooals b.v. de bloeitijd, bladontwikkeling, het in blad komen van een geheel bosch, rijpen van de vrucht of verkleuring der bladeren in den herfst. Hierbij gaat men natuurlijk uit van de veronderstelling, dat onder gelijke omstandigheden de planten zich op precies dezelfde wijze ontwikkelen, hetgeen niet van alle soorten gezegd kan worden. Iedereen weet b.v. dat twee kastanjeboomen die in elkaars onmiddellijke nabijheid staan, vaak op verschillende tijden in blad komen. Maar als men met dergelijke fouten, te wijten aan individuele verschillen, rekening houdt, kan men phaenologische kalenders samenstellen en kaarten tekenen die voor bepaalde gebieden van groot belang kunnen zijn. Bijna nog beter dan temperatuuroptnamen geven deze kaartjes en kalenders, die natuurlijk slechts relatieve beteekenis hebben, den klimatologischen toestand in een bepaalde streek weer, die voor land- en wijnbouw zeker niet zonder beteekenis zijn. Zoo kan men b.v., niet slechts voor Europa een z.g. voorjaarskaart tekenen, afgaande op het in bloei komen der sering, ook wat betreft bepaalde provincies geven kaartjes de klimatologische eigenaardigheden van kleinere streken weer. Speciaal in Duitschland heeft men van dergelijke onderzoekingen in de laatste jaren veel werk gemaakt. Om een bepaald gebied phaeologisch in kaart te brengen moet men natuurlijk het gemiddelde nemen van de verschillende gegevens over een aantal jaren, welke soms groote schommelingen geven. ☼ Zulk een gebied van groote verschillen is zeker ook in ons land. Oorspronkelijk verwachtten wij dit jaar een late lente, tot plotseling het weer omsloeg, de wind uit het Zuiden ging waaien en warmte meebracht, zoodat overal langs den weg de boomen uitliepen, zelfs hier en daar een beuk aanstalten ging maken en de voorjaarsplanten in bloei

alles aan lengte wint. We zouden bijna kunnen meten hoeveel centimeter zoo'n plant in één nacht groeit en het zou wel aardig zijn ook in dit opzicht eens vergelijkende studies te maken. De proefobjecten langs den weg zijn daarvoor in overvloed te vinden. Zoo is er in het vroege voorjaar, wanneer er nog maar enkele planten bloeien, toch langs den weg van allerlei waar te nemen, maar als de zon aan kracht wint, als het midden lente wordt, gaan overal de bloemen open en het is een genot om op een zonnig plekje te zien hoe ze vorderen, hoe ze bij het betrekken der lucht en het dalen der temperatuur zich weer sluiten of van houding veranderen bij verschillende zonnestand. Want kennis der gewone planten langs den weg, „weten hoe ze heeten”, is niet het voornaamste, te zien hoe ze leven, op welke manier ze insecten lokken, zich beveiligen tegen inbraak van weer andere insecten, is eigenlijk veel aardiger dan het verzamelen, drogen en inleggen in een herbarium, dat op zijn hoogst 's winters nog eens wordt ingekeken. Dit deden we in onze kinderjaren, dan gingen we op de zeldzaamhedenjacht en hoewel we er veel voor over hadden, vaak met natte voeten of een gescheurde jurk thuis kwamen en op deze wijze wel een aardige verzameling verkregen, is toch de studie in de natuur zelf van meer belang, al zal het misschien wat geduld kosten en niet veel zichtbare resultaten opleveren, tenzij we inplaats van met een plantbus met een schetsboek er op uittrekken. Zoo uitgerust zullen we misschien in Mei het eerst getroffen worden door de Anemonen. Van Maart tot Mei duurt de officieele bloeitijd, maar meestal, ook dit jaar, wachten ze met ontluiken tot April. In Maart komen echter al de fijn verdeelde bladeren, in gekromde houding

WITTE DOOVENETEL

boven den grond, de bloem is dan nog gewikkeld in een omhulsel, gevormd door drie bijeenstaande blaadjes, maar eenmaal in bloei gekomen, duurt het vrij lang eer ze verwelkt want waarnemingen, die iedereen zelf kan verrichten, hebben geleerd dat een enkel anemonebloempje ongeveer een maand oud kan worden. En als ze, zooals van 't jaar, ongeveer midden April in bloei staan, kunnen we er in Mei nog een tijd van genieten. In het witte bloemschaaltje, roodachtig aan den buitenkant, zijn de talrijke meeldraden en stampers geborgen en hoewel deze aanlokkelijk uitziende bloemen geen honing bevatten, hebben ze toch druk insectenbezoek en het wonderlijke is dat deze insecten doen alsof er tusschen de meeldraden op den bloembodem wél honing is te vinden. Honingbijen, rustig van bloem tot bloem vliegend, graafbijtjes en ook vliegen komen op bezoek, zoodat de kans om bestoven te worden dan ook zeer groot

ZILVERSCHOON

is. De roodpaarse onderkant van de bloem wordt tijdens den groei hoe langer hoe donkerder en tenslotte krijgt ook de bovenkant een kleurtje. Tevens wordt de bloem gedurende haar bloeiperiode telkens iets grooter, want het sluiten en weer opengaan bij bewolkte lucht en zonnig weer is een groeiproces. Als het bloemetje open gaat, groeien de cellagen aan den binnenkant iets sneller dan die die aan den buitenkant, terwijl bij het sluiten het omgekeerde gebeurt. Maar tegen het einde van den bloei sluiten de bloemkelken zich voorgoed, en vallen nog een paar dagen om de vruchtjes gevouwen en vallen dan af. Later gaan de bladeren vergelen en de stengels verwelken, zoodat deze tenslotte geheel onder aan de plant om-

te worden dan ook zeer groot is. De roodpaarse onderkant van de bloem wordt tijdens den groei hoe langer hoe donkerder en tenslotte krijgt ook de bovenkant een kleurtje. Tevens wordt de bloem gedurende haar bloeiperiode telkens iets grooter, want het sluiten en weer opengaan bij bewolkte lucht en zonnig weer is een groeiproces. Als het bloemetje open gaat, groeien de cellagen aan den binnenkant iets sneller dan die die aan den buitenkant, terwijl bij het sluiten het omgekeerde gebeurt. Maar tegen het einde van den bloei sluiten de bloemkelken zich voorgoed, en vallen nog een paar dagen om de vruchtjes gevouwen en vallen dan af. Later gaan de bladeren vergelen en de stengels verwelken, zoodat deze tenslotte geheel onder aan de plant om-

knikken en het zaad op een behoorlijken afstand van de moederplant terecht komt. Eigenlijk is de boschanemoon geen plant die we zullen vinden langs een open weg, maar er zijn enkele streken in ons land waar ze langs een boschweg of in het kreupelhout in zoo groote hoeveelheden groeien, dat we in het voorjaar dikwijls afgeplukte bouquetten vinden, weggeworpen omdat de bloemen zoo snel verwelkten en men het dan niet meer de moeite waard vond met zoo'n verlepten ruiker thuis te komen. Tot het verplanten in eigen tuin leenen deze planten zich ook uitstekend, mits men er dan voor zorgt hen een schaduwrijk plekje te geven, anders vallen ze gedurende de warme zonnige dagen voortdurend slap tegen den grond, richten zich tegen den avond wel weer op, maar houden dit toch op den duur niet uit. Naast de bloeiende anemonen komen ook het speenkruid en dotterbloem in bloei, beide behorende tot dezelfde familie als de anemoon, de Ranunculaceën. Het speenkruid, oorspronkelijk, evenals de anemoon, een boschplant, groeit langs bijna iederen, niet al te drogen wegwand, zoowel onder kreupelhout als langs slootkantjes, waar ze in zoo grooten getale groeien, dat het meermalen schijnt alsof ze het gras op die plaats hebben verdrongen. Deze nauw aaneengesloten groei wordt veroorzaakt doordat de vermenigvuldiging geschiedt door knolletjes, die in de oksels der bladeren groeien. Als de plant in den midden-zomertijd gaat verwelken, komen die knolletjes, met de aarde in aanraking, waar ze zich tot nieuwe planten gaan ontwikkelen. Ook de bloeitijd van deze plant is wisselend, soms gaan eind Februari de glimmende bloemen al open, soms

wachten ze tot April, maar dan duurt de bloei ook tot in Juni, nooit opvallend, omdat bij het sluiten der bloemen de groenige onderkant te zien komt. Meer in het oog vallen de goudgele dotters, die vooral langs den waterkant heele wegbermen bedekken met hun groote bloemen. ☼ Op het eerste gezicht lijkt het alsof er langs dijken en wegen nog

nabij bekeken zien we dat er in het porceleinblauwe bloemetje straalsgewijze streepjes wijzen naar het midden van de bloem, die opgevat worden als een honingmerk. In den juist ontvouwen bloemknop steekt het puntje van den stempel even buiten het bloembuisje, de helmknoppen zijn echter nog dicht. Een insect, dat van een oudere bloem vliegt naar een pas geopende, brengt dus op deze wijze de kruisbestuiving tot stand. Aardig is het te zien hoe sommige insecten de twee meeldraden vastgrijpen, zoodat het stuifmeel tegen hun

lichaam aangedrukt wordt. Echter kan er ook zelfbestuiving plaats hebben als de bloemen door den wind heen en weer geschud worden, of ook wel wanneer ze zich sluiten. Dit openen en sluiten van haar bloemen houdt de plant echter niet zoolang uit als de anemoon, want reeds na een paar dagen begint ze te verkleuren en valt dan weldra af. Langer dan een paar weken duurt de bloei dan ook niet. ☼ Langs de wegen in duin- en boschrijke streken ontvouwt nu ook de dagkoekoeksbloem, *Melandryum rubrum*, haar knoppen en tot in November vinden we in het struikgewas en onder heggen de prachtige roode bloemen met hun ondiep ingesneden kroonbladeren, die tweehuizig zijn, dus of stampers of meeldraden bevatten, een enkele maal wel eens allebei, maar dan zijn de meeldraden onontwikkeld en brengen geen stuifmeel voort. Druk insectenbezoek lokken ze niet, maar toch zorgen vlinders en hommels voor de bestuiving. Wie op de insectenjacht gaat, moet in Mei vooral letten op hondsdraden doovenetels. Die worden na druk bezocht door dichtbehaarde en prachtige gekleurde hommels en de voor-

DAGKOEKOEKSBOEM

jaarsbijen met de typisch lange tong, de *Anthophora's*, terwijl het er vaak krioelt van de goudhaantjes. De onderlip dient als zitbank voor de bezoekers, de bovenlip beschermt het stuifmeel en in de bloembuis is overvloedig de honing verborgen. Ook de smeewortel is zulk een honingrijke plant, terwijl daarentegen de boterbloemen, madelieven en paarde-

bloem niet zoo honingrijk zijn en veel minder insectenbezoek hebben. ☼ Zoo staan in Mei de planten van den voorzomer te bloeien naast die van de lente, zoodat we de knopontwikkeling van de een, de vruchtzetting van de ander kunnen bestudeeren. En als we alles wat er te zien is, wilden teekenen of fotografeeren, zou de bloeimaand tweemaal zoolang moeten zijn.

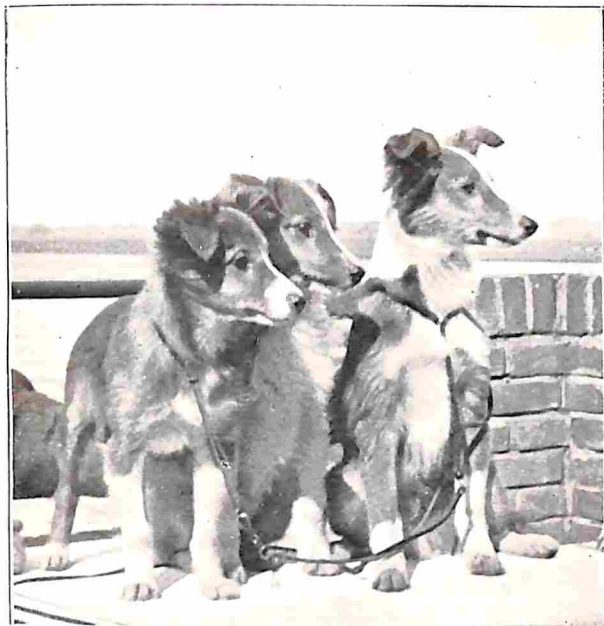
LINKS KAMPIOEN PEABODY PERSIMMON, DIE ZEVEN KAMPIOENSCHAPPEN WON ONDER ZEVEN KEURMEESTERS, RECHTS ALAN BEG OF CLERWOOD, JEUGDWINNER 1934. BEIDE HONDEN ZIJN EIGENDOM VAN MEJ. N. DICKHOFF TE HILVERSUM

De Sheltie

DOOR P. M. C. TOEPOEL

WIE ook de uitgebreidste en beste hondenboeken van het einde der vori-

ge of het begin dezer eeuw naslaat, zoekt vergeefs naar eene beschrijving of al ware het slechts eene vermelding van den Sheltie of herdershond der Shetlandsche eilanden. Noch Rawdon B. Lee, noch Robert Leighton gewagen er van, ja zelfs de zoo volledige werken van H. Graaf van Bylandt en van Professor Strebel noemen den naam niet. ☼ Of de Sheltie dan nog pas kort bestaat? Ja en neen, zooals het met alle werkrassen gaat vóór zij officieel, d. w. z. door een leidend lichaam op kynologisch gebied, erkend worden en door de vaststelling der raspunten aan uiterlijke eenheid winnen. Aan uiterlijke éénheid, die vóór het ras erkend wordt, bindt het een andere eenheid, die van bruikbaarheid en deze hangt nog meer van den aard dan van het uiterlijk af. Gelukkig, dat

BARGAIN, MIMIET EN ALAN BEG OF CLERWOOD, ONDERSCHIEDENLIJK OUD 2, 3 EN 4 MAANDEN, BETREDEN, UIT EDINBURGH KOMEND, OP SCHIPHOL NEDERLANDSCHEN BODEM. EIGENARESSE: MEJ. N. DICKHOFF TE HILVERSUM

landsche eilanden, die op 60° en nog noordelijker ver van Schotlands uiterste punt liggen, leefden en werkten kleine honden, tooniedogs genoemd, naar „toon”, de plaatselijke naam voor boerderij. Weelderig is het bestaan niet op die plekske land in de hagedoorn, die er leven, moeten wel klein wezen. Zooals Dr. A. L. Hagedoorn het zoo duidelijk zegt, een dier van veertig kilo heeft één mond en vier beenen en twee dier van twintig elk, dus veertig samen, beschikken over acht beenen om voedsel te zoeken en twee monden om het op te eten. Een schraal land gedooft dus alléén kleine dieren. Voordat de Sheltie buiten zijn eilandengroep kwam, was alleen de Shetlandsche ponie bekend, maar het schaap van die streek is ook klein en schraal. Met die schapen nu hadden en hebben de schrandere tooniedogs veel te stellen. In den jeuktijd moeten de schapen bijeen en naar de schaapskommen worden gedreven. Raakt het voer op, dan verhuist de hond met hen naar de eilandjes, waar het schaap het zee-wier oppeuzelt, dat naar men aanneemt zijn wol het zijdeachtige verleent, waarvoor zij beroemd is. Dat op de gladde rotsen het hondje wel zeer behendig moet wezen, kan men zich voorstellen. Voorts moet het overige deel van het jaar het weilandje en wat voer er soms voor de eigen dieren op ligt, beschermd worden tegen vreemde schapen. Daarbij nog de bezigheden, die elke hond heeft, de tooniedog van den keuterboer zoo goed als zijn rijkste soortgenoot: het toezien op en bewaken van het huis en van zijn volk en dieren. Al werd, als gezegd, niet op uiterlijk gelet bij het paren, toch zat er veel van den Schotschen herdershond, den collie, in, dien de losse werkkrachten meebrachten als ze uit Schotland terugkeerden, maar die natuurlijk niet zoo één van uiterlijk was als de tentoonstellingstak van deze werkers. Ook zouden er IJslandsche honden op de eilanden zijn gebracht en zich met die uit Schotland gekruist hebben. Maar de Shetlandsche eilanden werden „ontdekt” door den tourist. Plezierreizigers koopen graag iets bijzonders, hier was het pietere herdersknaapje, dat werd meegenomen. Zoo groot was de vraag, dat, evenals in New Foundland was geschied, voor de markt gefokt werd. Lukraak, als er maar hondjes waren. Ze verscheen allengs op kleine tentoonstellingen in Schotland en in 1906 kwamen de eerste op de vermaarde „Cruft's”, van dat jaar, de wonderbare tentoonstelling op den tweeden Woensdag en den tweeden Donderdag in Februari van elk jaar in Agricultural Hall, in Islington, te Londen, een van welke vele aantrekkelikheden het toonen van nog onbekende rassen is. In 1910 erkende de Kennel Club het ras en de raspunten schreven voor, dat de algemeene indruk die van een tentoonstellingscollie in het klein moest wezen. Het jonge ras kreeg dus een richtpunt, maar nauwelijks was men in zee of daar verplaatste dit richtpunt zich. De tentoonstellingsoverdrijvingen, het groeiverschijnsel, waarvan de kynologie zich thans herstelt, tastten den edelen collie aan. De schedel moest smal zijn en het daartoe gebruikte hulpmiddel, de kruising met den borzoi, maakte hem uiterlijk tot een cari-

thans in de kynologie eene neiging ontstaat na a r werkproeven, waarin de geestelijke aanleg van groote waarde is. Maar... wie gelooft er in examens voor menschen en zijn die honden juist-der? Op de afgele-

catuur en schaadden zijn verstand en karakter. Na den oorlog bleek het ras vrijwel uitgestorven en zelfs op zijn eiland was het ras gedund, dat men een enkele maal een kleine collie-teef te hulp riep om het te herstellen. De tijd voor het ras was prachtig. Men weet hoe de hond en dan vooral de rashond de wereld veroverd en de groote vraag was en is nog naar pittige rassen, die men tóch in een stads- of klein buitenhuis kan houden. Maar nu stond men voor de vraag of men moest doorgaan op het type van den goeden ouden collie of op zijn modern of verbasterd type. Het was in dezen tijd, namelijk in 1929, dat de kynologische pionnierster en pur sang amatrice, mejuffrouw N. Dickhoff, te Hilversum, het ras hier invoerde. Zij had zinnen hondenstade-lijks verrijkt met den Samojeed. Zij had zinnen hondenstade-lijks het beste gekozen had, dat te wenschen was, zoo bood zij ook in haar nieuwe ras weerstand aan de verleiding van de mode en liet Larkbeare Buckwheat Cake overkomen. Met deze daad bekende zij kleur, want deze forsche, zwarte hond heeft op en top het „oude” type. Gelukkig was de strijd in Engeland spoedig beslist, want toen ook de collie weer collie en geen bastaard moest zijn, was het richtpunt weer op zijn plaats teruggekomen en al bleef hier de partijleus weerklinken, mejuffrouw Dickhoff handelde m. i. andermaal wijs door een prachtig hondenstade-lijks om het „verzoenings-type” om het zoo te noemen. Waardoor ik, die niet geschroomd had Larkbeare te voren op een Winnertentoonstelling het kampioenschap te verleenen, hem verleden jaar te Zandvoort achterstelde bij zijn nieuwen kennelgenoot en hem het uitmuntend onthield. De hond was niet verminderd, maar de toestand in zijn ras was veranderd. Wat is nu een Sheltie? Een herdersras, waaraan zich de dressuur niet vergrepen hebben. Maar dan in uiterst klein formaat. De schouderhoogte is hoogstens 38 centimeter, het ideaal ruim 34. Onder 33 c.m. ziet men hen niet graag en beneden 30½ c.m. mag niet. Ook het gewicht is gering, een kilo of tien slechts, daar de arbeid op het glibberige, ongelijke terrein met de snelle dwergschapen een lichten hond vereischt. Het geraamte is dan ook licht. Toch is de Sheltie een voorbeeld van goeden bouw, met zijn rechte voorbenen, goed in den sprong gebogen achterbenen, sterke ovaalvormige voeten en stevige gewrichten. Men ziet dit vlotte ventje het rennen, springen en wenden op zulk moeilijk terrein aan. De Sheltie moet een collie-in-het-klein wezen. Vlakke schedel en vlakke wangen. Het hoofd is echter naar verhouding iets breder dan dat van den collie. De amandelvormige, bruine oogen liggen dicht bij elkaar en zijn ietwat schuin geplaatst. Geringe stop. Schrandere, levendige gelaatsuitdrukking. De kleine ooren zijn hoog aangezet en tippen voorover. De nek is lang, gebogen en gespierd. Gedrongen lichaam met ruime borstkas en stevige lendenen. Een korte, dichte, zachte onderbehaar en lang bovenhaar met rijke staart, draag en broek. De voorbenen bevederd. Een vossesman, die omlaag gedragen wordt en waarvan het einde optipt. De neus moet altijd zwart wezen, maar de kleur der vacht is zeer verschillend. Men onderscheidt drie-kleurig (zwart met roestbruine en witte afteekening), zwart met roestbruine en zwart met witte afteekening, sabelbruineenkleurig of met witte afteekening en blue merle, d. w. z. blauw en grijs met zwart. De aard is, als gezegd op en top die van een herdershond. Me juffrouw

PEABODY PEGGOTY, EIGENARES EN FOKSTER MISS E. PEABODY MONTGOMERY

Dickhoff pleegt groote wandelingen over de hei te maken met haar Samojeed, dwergkeesje en Shelties. Dan vormen de mensch en de andere honden de „kudde”, die de Sheltie trouw bewaakt. Niets ontgaat hem, meestal loopt hij vooruit, doch dan weer omcirkelt hij zijn „schapen”. Ach, wat zoo'n mannetje al gevaren ziet, die den onnoozelen mensch niet opvallen! Bespeurt hij een strooper of wien hij overigens verdacht vindt doen, dan drijft hij zijn troepje van hen vandaan. Nu zijn menschen wel héél goede, maar toch wat domme en vooral halsstarrige wezens en bij zulke ontmoetingen had Warney, zoo luidt de kennelnaam van den eersten Sheltie, die hier kwam, heel wat moeite zijne vrouw, die geene herdershonden gewend was, in veiligheid te brengen. Thans begrijpt zij hem en zijn nieuwe rasgenootjes vlugger, maar schapen zijn toch heel wat makkelijker, ze zijn gedwee en al begrijpen ze hun verdediger niet, ze volgen zijne aanwijzingen op. Zoo ernstig vat de Sheltie zijn taak op, dat eens, toen de veel grootere Samojeed door een anderen hond werd lastig gevallen, hij den aanrander te lijf ging. ☼ Werkelijk, ik heb eenige malen in mijn leven jarenlang een herdershond om me heen gehad, maar ik heb nooit een zuiverder herdersaard gezien, dan dien van den Sheltie. ☼ Wie een schrander huisgenootje wenscht, dat klein genoeg is voor elke woning en waaksch genoeg om een paleis te verdedigen, denke aan den Sheltie. De lange vacht is alléén een bezwaar voor luie bazen, voor anderen is het masseeren der huid en het duchtig borstelen van de rijke, prachtige vacht een dagelijksch genoegen en een tijd van prettig samenzijn met hun pienter vrindje. ☼ Op de Winnertentoonstelling in het R. A. I.-gebouw te Amsterdam, op 7 en 8 April j.l., zijn wel veertien shelties bijeen geweest. Mejuffrouw E. Peabody Montgomery, eene Amerikaansche, die in Engeland Shelties fokt, was overgekomen om haar lievelingsras te keuren. Zij roemde het kostelijk groepje, dat bijeen was zeer, waaruit blijkt, dat de Nederlandsche vereeniging op den goeden weg is.

Foto Giletta

EEN HOEK VAN HET LYCEUM VOOR JONGENS TE NICE

NICE ALS STAD

DOOR THEO DE VEER

„Nice est la patrie de tout le monde. Je vous demande de m'y garder une place à son soleil et dans son coeur . . .” (Alphonse de Lamartine).

„On vient à Nice pour une semaine et on y reste toute la vie”. (Théodore de Banville.)

NICE als stad. . . helaas! wat al onjuiste voorstellingen, wat al zonderlinge ideeën, wat al absurde vooroordeelen ontmoet men — eenmaal buiten de Fransche Riviera, en zelfs ook soms nog wel er binnen, — niet toch vaak nog wanneer men het heeft over deze „ville de rêve”, wanneer er sprake is van deze „cité de beauté”. Zonder overdrijving, — het onredelijkste, het dwaasste, het ongelooflijkste krijgt men dan menigmaal aan te hooren. En dat meer dan eens van personen waarvan men, gezien hunne ontwikkeling en hunne positie in de wereld, toch heusch anders zou hebben verwacht. Jammer, — zéér jammer. Want op m'n woord, dat verdient deze stad toch waarlijk niet. O zeker! ik weet wel: „à Nissa tout es gai, tout es bouonur e vida”, gelijk men in de savoureuze taal van het land er pleegt te zeggen, doch . . . hoe gansch anders is er

de vroolijkheid, hoe héél, héél anders is er het leven dan velen zich dat voorstellen en . . . meenen te moeten verkondigen. Immers, luistert men naar hèn, dan leven we hier in een stad van louter wufte plezieren, — in een stad van carnaval en van dancings, van luxueuze bars en in-weelde-badende hetaeren, — in een oord van zedenbederf en van verleiding, — in het kort: dan deugt er in Nice eigenlijk zoo goed als niets, zelfs . . . de zee niet en de zon niet en de bloemen niet (historisch!). En wanneer men, — hetgeen zoo af en toe onvermijdelijk schijnt, — daarbij dan nog moet hooren dat het, wat inrichtingen voor onderwijs aanbelangt, er óók al niet bijzonder is, en men verneemt zoo terloops dat een intellectuele atmosfeer er wijders ten eenenmale ontbreekt, wel kijk! dan schiet er ten slotte waarlijk niet bijster veel goeds meer over. Voor een

Foto Giletta

„LA MIEÙ BELLA NISSA”

stad van twee-honderd-zeven-en-dertig-duizend zielen, — „la cinquième ville de France”, — inderdaad ietwat weinig zelfs! Ik zeg: „de vijfde stad van Frankrijk”, want volgt — met haar bijna een kwartmiljoen inwoners, — de zonnige hoofdstad van het „département des Alpes-Maritimes” in rang niet immers terstond op Parijs-Marseille-Lyon-Bordeaux? Doch dáárvan is de overgrote meerderheid, zoo niet het totaal, van hen die over Nice hun even belachelijk als onrechtvaardig oordeel denken te mogen vellen ganschelijk onkundig, naar het schijnt. Dus zou de „Reine de la Zone-bénie-de-l'Europe” dan, volgens hen, een oord zijn van niet anders dan pretmaken, brassen, en galante avonturen, — een lui-lekkerland, bevolkt grootendeels door nietsdoeners, gelukzoekers en gedéséquilibrerden, — een stad van louter casino-leven en carnaval-gedoe. Arm, arm Nice! Want werkelijk, niets is onredelijker, niets is méér bezijden de waarheid, niets is grotesker dan zulk een bewering. Niet, — versta mij vooral goed! — dat ik daarmee zeggen wil dat men zich in het „Parijs-van-het-Zuiden” geenszins zou weten te amuseeren, — integendeel! men kan er zich, getuige het geanimeerde van hare zoo somptueuze feesten, bijwijken danig vermaken. Zeker! men kan er zich nu en dan braaf amuseeren, aan de „Baie des Anges”, er joyeus en vol entrain feestvieren, — o zeker! men kan er af en toe duchtig pret maken, in het zonnige Nice, doch . . . (en vergun mij daar in het bijzonder den nadruk op te leggen), — hoè en wanner ook,

— „on y sait être gai sans jamais manquer de mesure”, gelijk Gaston Leroux eens zeer terecht schreef. En inderdaad, dát is het!, onverschillig bij welk feest, hetzij in de Opéra, in het Casino, of in het Palais, hetzij in den Jardin Albert Ier, aan zee, of wel op straat, nimmer zult ge het gevoeglijke, het correcte hier zelfs ook maar het geringste moment uit het oog zien verloren, laat staan het vulgaire of het obscene er getolereerd vinden. Geloof me, aan verleiding en eventueel zedenbederf staat men in Nice dan ook waarlijk niet méér bloot dan in andere groote steden op deze aarde. Zelfs

minder, durf ik gerust te zeggen. Want kijk, bestaat voor haast een ieder „het méést geliefkoosde feest”, het voornaamste, het gróóste genoegen er niet, — aangemoedigd door het zoo goddelijke klimaat, — in een altijd weer opzoeken van de hier zoo onvergelyklijk mooie natuur, in het zoo veel als maar mogelijk buiten zijn, — buiten aan het zonnig zeestrand, of tusschen de olijfgaarden en de oranjeboomen en de rozen, op de heuvels en in de valleien rondom, of in het wondere, zoo wild pittoreske achterland, hoog in de Alpes Maritimes? Noemen we de stad die men zoo vaak, — en hier en daar schijnbaar zoo gáárne, — voor een „lieu de perdition” wil laten doorgaan dan ook hetgeen zij in werkelijkheid is, dat wil zeggen een oord van jolijt, van mondaine pret en elegante amusementen: *af en toe*, — een oord van een nooit genoeg te roemen schoonheid, waar ge uw leven leven kunt zooals het u behaagt, een oord van studie en van kerngezonde genoegens, van cultuur en van sport, van „outdoor-life” en van toerisme: *ten allen tijde*. Een stad waar men geniet, zeker! Maar waar ook wel degelijk — en méér dan men denkt — gewerkt wordt, op velerlei gebied hard en serieus gewerkt wordt. Ook op geestelijk terrein. Inderdaad!, ook op geestelijk gebied. En zou dat, in een „région où flotte un parfum de la grande Grèce”, zooals Jean Lorrain in z'n „Nostalgie de la Beauté” zegt, — onder een hemel waar Alphonse de Lamartine, Hector Berlioz, Alexandre Dumas, George Sand, Guy de Maupassant, Alphonse Karr, Théodore de Banville, Frederic Nietzsche, André Theuriet, Victorien Sardou, en nog zoo vele, vele anderen zich volkomen op hunne plaats gevoelden en inspiratie vonden, — eigenlijk wel anders mogelijk kunnen wezen? Te vertellen dat een intellectuele atmosfeer hier ten eenenmale ontbreekt, grenst dan ook werkelijk aan het ridicule. Denk eens aan!, een stad als Nice, met haar

DE HOP

„Centre Universitaire Méditerranéen”! (Université d'Aix-Marseille), haar „Academia Nissarda”, haar „Société des Lettres, Sciences et Arts”, haar „Groupe d'Etudes Historiques”, haar „Académie de Peinture et de Sculpture”, haar „Institut Colonial”, haar „Académie de Musique et de Déclamation”, en nog vele andere „sociétés”, „cercles”, „clubs” en „alliances” op het gebied van wetenschap en kunst, een stad waar opera, theater, concertzaal en tentoonstelling den bezoeker iederen winter mede van het beste te hooren en te zien geven, en verschillende bibliotheken en musea ten allen tijde voor hem openstaan, zulk een bewering, zulk een intellectuele atmosfeer bezitten? Waarlijk! dat klinkt toch wel ietwat tèt zot. Al luidt het dan ook nog niet zó dwaas als dat wat men hier en daar over het onderwijs in Nice meent te moeten verkondigen. Want inderdaad „that's the limit”, gelijk men aan den overkant van den Atlantischen oceaan zou zeggen. Luister slechts! Ouderwetsche schoolgebouwen, incompetenten leerkrachten, gebrek aan tucht, onhygiënische toestanden, (mon Dieu, hoe kan het ook anders daar zoo ver in het zuiden, niet waar?) en tot overmaat van ramp zeer oppervlakkig onderwijs, o dit laatste vooral!, zéér oppervlakkig onderwijs, ziedaar waar ge uwe kinderen aan zoudt blootstellen indien ge ze in deze stad ter schole mocht willen zenden. Altijd, . . . volgins die over Nice oordeelen zonder ook maar in het minst der zake kundig te zijn, wel te verstaan!

Hetgeen dus zeggen wil dat — ook hier weer — de werkelijkheid anders is. Gansch anders. Want geloof me, de 1876 leerlingen (waaronder 149 van vreemde nationaliteit, vertegenwoordigende 31 verschillende landen) welke de twee groote jongenslycea hier bezoeken, hebben zich evenmin als de 1400 leerlingen (waaronder 148 uit het buitenland) van het „Lycée de Jeunes Filles”, en als de „élèves” der „Ecole Primaire Supérieure Professionnelle”, en als die der „Ecole Nationale d'Art Décoratif de Nice”, een oogenblik maar te schamen over de gebouwen waarin zij hun onderwijs ontvangen. Integendeel, zij kunnen er trotsch op zijn, want

deze voldoen waarlijk aan alle moderne eischen, óók en bovenal aan die der hygiëne en der aesthethiek. En die incompetenten leerkrachten, en dat gebrek aan tucht, en dat zoo oppervlakkig onderwijs? Op m'n woord, . . . niets dan zonderlinge verhalen, niets dan onredelijke critiek! Want in geen enkel opzicht doen de scholen hier onder voor die van Marseille, Lyon, Bordeaux en andere belangrijke steden van Frankrijk. Zelfs, de laatste jaren, voor die van Parijs niet. En dat wil veel, zéér veel zeggen. Daarom, — geloof me, — wat men buiten de Fransche Rivièra, en helaas! een enkele maal ook nog wel eens er binnen, dan ook al moge vertellen, zoo héél slecht hebben wij het in de stad Nice nog waarlijk niet. Integendeel, „Nice est une ville où l'on est bien, et si par hasard un jour on ne s'y trouve pas bien, sois certain qu'on y est mieux que ceux qui sont ailleurs”, gelijk Alphonse Karr zoo volkomen juist het in een zijner brieven aan Léon Gatayes schrijft.

DE HOP

DOOR R. J. DE STOPPELAAR

TOT een van de zeer zeldzame zomergasten onder de vogels behoort de kleurige kuifdrager, die bekend onder den naam van hop, en nog maar op enkele plaatsen in ons land voorkomt. Mocht ge hem vroeger, zij het dan niet in groot aantal, in alle provincies van Nederland aantreffen, nu zult ge de enkele paartjes die hier van April tot September toeven, moeten zoeken in den Achterhoek, Brabant, Limburg en misschien dat Friesland in Gaasterland of Beetsterzwaag ook nog een spannetje herbergzaamheid verleent. De hop heeft iets exotisch in zijn verschijning. En inder-

JAPAN'S HEILIGE BERG, DE FUJIJAMA

daad is hij met een paar andere vogels in ons land een overblijfsel uit den tijd dat hier een tropisch klimaat heerschte. Die anderen zijn: de ijsvogel, de wielewaal, de bijeneter en de scharrelaar. Hoe hij er uitziet? Kop, rug, hals en keel zijn warm rood-bruin. Vleugels en staart zwart met witte vlekken. De witte onderzijde is getooid met overlangsche donkere vlekken. De even gebogen snavel is heel lang. Maar het meest opvallend is de lange groote oranjekleurige, met zwart bestipte kuif. In rusttoestand wordt deze als een spitse toef gedragen, doch bij de minste opwinding tot een soort van veerendia-deem ontplooid. Hij is geen boschvogel, noch kiest hij zijn tehuis op de open vlakte. Maar waar bosch en wei te zamen komen, vestigt hij zijn verblijf. Hier stapt hij rond in al zijn montere kleurigheid, nijpt met den pincetsnavel de vette maden uit de bruine eilandjes die de koeien in de graszee deponeren, grijpt hij de aasvliegen, de torren, de motten en al wat door zijn keelgat kan. Typisch is echter dat hij zijn prooi niet dadelijk door kan slikken. Zijn snavel is te kort. Alle buit wordt eerst omhoog geworpen voor hij in den open bek verdwijnt. ☞ Zoo ongeveer tusschen half April en half Mei komen baron en baronesse Hop terug van hun verblijf in Zuid-Afrika om hier hun zomerresidentie te betrekken en een vijf of zestal Hopjes groot te brengen. Onafgebroken schier klinkt nu het vreugdige: hoep! hoep! hoep! van vader Hop, die zich in bruidegomsstemming voelt. Parmantig zit hij op een of anderen tak in de zon te pronken voor zijn vrouwtje. Op en neer wuift hij met zijn kuif. Al wiebelend met de bonte wieken en met uitgespreiden staart, al buigend en knikkend roept hij zijn liefste zijn en haar naam eenige keeren vlug achter elkaar toe: hoep! hoep! hoep! hoep! Het slot van deze hofmakerij is de bouw van een nest in een hollen boom. Meestal laag bij den grond. Een door de houtrupsen uitgeknaagde wilg is een zeer geliefde nestplaats. Als de Mei langs de wegen gaat, kunt ge er de vijf of zeven

blauwig-groene langwerpige eieren in aantreffen. Een vorstelijk verblijf is de woning niet. Op een onderlaag van molm met een paar stukjes droge koemest worden de eieren gelegd. Moeder Hop neemt alleen de broedplichten waar. En zoodra de jongen geboren zijn, wordt de familie behalve kleurig ook geurig. Vogelkundigen beweren dat het mannetje reeds in den paartijd een onaangenaam riekend vocht uit de stuitklier afscheidt, maar zeker is dat ma Hop al meer en meer in 't vuil komt te zitten, door dat de uitwerpselen der jongen niet verwijderd kunnen worden met de zwakke snavels der ouden. Een hoppennest heeft dan ook weinig van een parfumeriezaak en de kleine Hopjes groeien niet op in een sfeer van lavendel of rozewater. Het volk heeft dan ook aan den Hop den naam van stinkhaan en drekhaan gegeven. Hierbij komt nog, dat die binnenshuische mesthoop een heir van vliegen lokt, die er hun eieren in leggen, zoodat het in het Hoppenhuis dra krioelt van maden. Evenwel heeft het hoppenkroost er niet den minsten last van. Trouw verzorgd groeien ze in hun geurend huis. Levenslustig piepen ze tusschen 't gestink en gewriemel, luisteren naar Vader's lokroep, zwerven dra met de ouders om in zomertijd, drukken zich bij onraad met uitgespreide vleugels en staart tegen den grond, als een bont, weggegooid lapje, en trekken in September familiegewijs weg naar warmer oorden, terwijl de wilgenhoutrupsen een nieuwe laag molm knagen over 't hoppennest.

MARLBOROUGH moet uiterst vrekkelig geweest zijn: geld bijeschrapen was zijn lust en zijn leven. — Eens verzocht iemand hem in aanmerking te komen voor een positie, waaraan hooge inkomsten verbonden waren. Den hertog kennend, zei hij op den man af: „Als ik deze positie krijg, kunt U over duizend guineas disponeeren en ik geef U mijn eerewoord, dat niemand er iets van hooren zal.“ „Weet U wat?“ antwoordde Marlborough, „maak er tweeduizend van, het ambt is dat waard en als U daarin genoeg scheidt, kunt U 't tegen iedereen zeggen!“